

Enthousiaste vrijwilligers werken mee aan het soortactieplan voor de geelgors.

Iedereen is in de ban van de geelgors

Actieplan draait op volle toeren

De geelgors is een mooie, geel en rosbruin gekleurde zangvogel die thuishoort in kleinschalige, gevarieerde landschappen. Trouwe lezers van De Bron zullen de vogel wel al kennen. Het is ook de 'groene' mascotte van het Dranouter Festival.

De soort kwam de voorbije 25 jaar zwaar onder druk en werd een zeldzame broedvogel en wintergast in onze grensstreek. Omdat we deze zo typerende 'plattelandsvogel' niet kwijt willen, werd en wordt er actie ondernomen onder impuls van de provincie. De voorbije maanden werkten heel wat vrijwilligers van Natuurpunt De Bron hard mee aan het soortactieplan voor de geelgors.

KAPSTOKSOORT

In West-Vlaanderen overleeft de geelgors enkel nog in de Westhoek, in een smalle band langs de Franse grens. Na de forse achteruitgang op het einde van de vorige eeuw, proberen we de soort voor verder uitsterven te behoeden. Overheden, natuurliefhebbers en landbouwers werken hiervoor samen. De provincie heeft een heus soortactieplan opgezet en trekt de initiatieven.

Zeker zo belangrijk is dat veel andere dieren van het kleinschalige landbouwgebied mee zullen profiteren van de maatregelen. De geelgors geldt immers als een zogenaamde 'kapstoksoort' voor waardevolle natuur binnen het landbouwlandschap.

Het provinciale actieplan omvat diverse acties, gekoppeld aan concrete doelen. Zo willen we dat het aantal broedterritoria van de geelgors minstens op het huidige peil van 100 paartjes blijft en dat de winterpopulatie niet onder de 500 vogels zakt.

De acties richten zich op drie basiskwaliteiten die van belang zijn voor een goed geelgorsleefgebied: geschikte schuil- en broedplaatsen, zomervoedsel (insecten) en wintervoedsel (zaden).

Om gericht te kunnen werken, werken we ook aan een betere kennis van de situatie op het terrein. Daarom werden tijdens de voorbije winter en het voorjaar uitgebreide tellingen georganiseerd. Tientallen enthousiaste vrijwilligers hielpen daar actief aan mee, waarvoor heel veel dank.

zijn. En wat na de winter? Blijven ze in de buurt broeden of trekken ze ver weg?

We hopen dit na te gaan met piepkleine zendertjes die aan een dertigtal geelgorzen werden vastgemaakt. Gewapend met antenne en verrekijker gaat Sander twee maal per week op zoek naar 'zijn' gezenderde vogels. Een heel karwei, door weer en wind. De provincie betaalde de zenders en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek zorgt voor de wetenschappelijke omkadering.

Een tweede actiepoint werd het kleurringen. De ervaren vogelringers die geelgorzen vingen om ze van een zendertje te voorzien, deden hen ook kleurringen om. Zo kan iedereen die vogels nu individueel herkennen, ook lang nadat de batterijen van de zendertjes uitgeput zijn.

GEZENDERD EN GEKLEURINGD

In de winter 2015-2016 kregen we de hulp van biologiestudent Sander Ostyn uit Ieper. Hij maakt zijn masterthesis over de verplaatsingen die individuele geelgorzen maken tijdens de winter.

Tussen Roesbrugge en Dranouter liggen heel wat akkertjes die in samenwerking met lokale landbouwers speciaal werden ingezaaid met zadenrijk graan of Japanse haver, een groenbemester met veel graantjes waar vogels gek op zijn. Deze akkertjes voorzien diverse overwinterende vogelsoorten dan ook van het broodnodige voedsel.

Die voedselakkertjes voorzien we al vele jaren, maar we hadden er tot nu toe geen idee van of de aanwezige geelgorzen veel pendelen tussen die percelen of juist erg honkvast

SPEUREN NAAR BROEDGEVALLEN

Na het winterseizoen gaan we verder met het onderzoek. Het huidige gekende broedareaal zal onder de vrijwillige vogelkijkers worden verdeeld, om zoveel mogelijk broedterritoria op te sporen. Van eind maart tot eind april zijn zingende mannetjes relatief gemakkelijk te ontdekken. Dan zal de waarnemer ook proberen te zien of de vogel kleurringen draagt. Zo ja, dan weten we zeker dat die vogel afgelopen winter op 'onze' graanveldjes de winter heeft doorgebracht en ze dus honkvast zijn. Ook onze Franse burenvogelkijkers zullen uitkijken naar geelgorzen met kleurringen. We vermoeden immers dat een (groot?) deel van onze winterpopulatie van over de grens komt.

Student Sander Ostyn speurt naar signalen van de gezenderde geelgorzen.

Speuren naar geelgorzen op de graanakkertjes in het heuvelgebied.

DE EERSTE CONCLUSIES

De gegevens van deze winter zijn zo goed als verzameld, nu wordt het wachten op de analyses. Voorlopig is het nog wat vroeg voor concrete resultaten of staalharde conclusies. Toch kunnen we al een en ander vertellen.

Uit de wekelijkse opvolging van de geelgorzen noteerden we alvast naast verschuivingen in de tijd, ook veel individuele verschillen. In het begin van de 'winter'periode bevonden de grootste groepen zich logischerwijs op de graanveldjes. Daar was toen het meeste voedsel beschikbaar. In het noorden (regio Roesbrugge) waren er twee goede graanstroken aanwezig, in Roesbrugge en in Beveren. Dat van Roesbrugge had het meeste graan en dus ook de meeste gorzen, tot wel 220 exemplaren!

De meeste gezenderde gorzen bleven hier in het begin honkvast aanwezig bij 'hun' graanstrook. In het zuiden (Heuvelland) waren er drie goeie graanveldjes beschikbaar, en was er meer uitwisseling.

FOERAGEREN TUSSEN GRAAN EN HAVER

Er was niet alleen beweging tussen de veldjes over de verschillende dagen, maar ook binnen dezelfde dag troffen we meermaals dezelfde vogel aan op een ander graanveldje. Foerageren op de onrijpe Japanse havervelden was aanvankelijk nog een verspilling van zowel tijd als energie, omdat er niets te eten viel. Naarmate de Japanse haver begon te rijpen, vooral vanaf begin januari 2016, verschenen ook daar geelgorzen. Maar hoewel sommige van de veldjes perfecte haver aanboden, kwamen de geelgorzen niet overal... Overvloedig beschikbaar voedsel blijkt dus niet de enige vereiste te zijn! Mogelijk speelt ook de (al dan niet) aanwezige beschutting een bepalende rol.

DEMONSTRATIE GEELGORSSPEUREN

Op zondag 28 februari 2016 vond de laatste wintertelling plaats. Daarna gaf Sander Ostyn nog een demonstratie van hoe het zoeken van gezenderde gorzen precies in zijn werking. In zonnig maar fris voorjaarsweer kwamen 22 mensen hiervoor samen bij graan-

Gezenderde geelgors, de antenne met zendertje zal na een tijdje vanzelf afvallen © Stefaan Beydts

veldje 'G5', op de flank van de Scherpenberg. Bij een drankje werden de ervaringen van het drie maanden tellen gedeeld.

Uit de enthousiaste verhalen bleek duidelijk dat de mooie geelgors de harten van alle vrijwilligers had weten te beroeren. Iedereen kwam hiervoor op zondagvoormiddag graag uit zijn warme bed. Op naar de voorjaarstellingen!

Hopelijk zien we straks heel wat geringde mannetjes terug die uit volle borst de lente bezingen. Onze volgende De Bron informeert je over de resultaten.

Wil je graag mee zoeken naar zingende geelgorzen, meld je dan zo snel mogelijk via geelgors@west-vlaanderen.be. Heb je zelf een gekleurde gors gezien? Stuur maar door, met vermelding van datum, precieze plaats, uur en natuurlijk aan welke poten je welke ringetjes zag. Je krijgt dan een bericht met de levensloop van 'jouw' vogel!

Nog een tip: we benoemen de pootjes vanuit het standpunt van de vogel zelf. Dus: 'rechterpoot' is de poot rechts van het kopje van de vogel, niet de poot die jij aan de rechterzijde ziet. Dat is de linkerpoot!

STEUN DE GEELGORS TIJDENS DRANOUTER FESTIVAL!

Tijdens het Folkfestival Dranouter kan je 5 euro bijdragen voor de geelgors zonder dat het jou iets méér kost! Elke festivalganger kan kiezen tussen een 'gewoon' weekendticket of een 'Natuurpunt-weekendticket'.

De kostprijs blijft hetzelfde, maar bij het aankopen van een NP-weekendticket, schenkt het Folkfestival Dranouter per verkocht ticket 5 euro aan Natuurpunt. De opbrengst wordt volledig geïnvesteerd in de leefgebieden van de geelgorzen binnen ons werkgebied.

In 2013 en 2014 werden er 1.074 Natuurpunt-weekendtickets verkocht, wat 5.370 euro opleverde. Daarvan werd 4.027 euro in het reservatenfonds gepompt. Hiermee kon Natuurpunt De Bron tijdens de voorbije winter al 514 meter nieuwe houtkanten aanplanten. Het werden volwaardige heggen van 3 tot 4 rijen breed, aangeplant met diverse soorten autochtone struiken. Een goede zaak voor de plaatselijke biodiversiteit, en zeker interessante, veilige schuil- en broedplaatsen voor de geelgors in de toekomst!

Tekst: Olivier Dochy, Sander Ostyn en Wim Duran, Provincie West-Vlaanderen i.s.m. Vogelwerkgroep Natuurpunt De Bron
Foto's: Kristof Goemaere, Stefaan Beydts, Olivier Dochy